

13 Οκτωβρίου 2014

Βουδιστική ηθική αξιολόγηση της παρεμβατικής γονιμοποίησης

/ Πεμπουσά· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Οι Δυτικοί μελετητές χρησιμοποιούν τον όρο «Βουδισμός» για να προσδιορίσουν ένα σύνολο πεποιθήσεων και κανόνων, που αποδίδονται

στο Βούδα και με το πέρασμα του χρόνου έγιναν δεκτοί κι αφομοιώθηκαν από τους ασιατικούς λαούς με το πέρασμα του χρόνου. Οι περισσότεροι των μελετητών διατυπώνουν την άποψη ότι ο Βουδισμός στηριζόμενος στο θρησκευτικό βίωμα της υπέρβασης των στενών ορίων της επίγειας ζωής εξελίχτηκε σ' ένα θρησκευτικό σύστημα, το οποίο προσπαθώντας να προσδιορίσει την αιτία της συνύπαρξης του κακού και του πόνου με την ανθρώπινη ζωή και τον τρόπο της απελευθέρωσης από το κακό και τον πόνο υιοθέτησε από τον Ινδουισμό τον νόμο της ατέρμονης εναλλαγής γεννήσεων και θανάτων (samsara), τον νόμο του κάρμα (karma), τη βεβαιότητα ότι η λύτρωση βρίσκεται στο σταμάτημα της ανακύκλησης των γεννήσεων και των θανάτων, καθόρισε έναν τρόπο ζωής ως πρότυπο, επέβαλλε μια ηθική συμπεριφορά, διαμόρφωσε λατρευτική ζωή και καλλιέργησε το ασκητικό ιδεώδες.

Ως θρησκευτικό σύστημα, το οποίο δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη υπέρτατου όντος και δεν ενδιαφέρεται για ζωή μετά το θάνατο, χωρίζεται σε κλάδους[1], ασκεί προσηλυτιστική δράση και γοητεύει κυρίως διανοούμενους σ' όλο τον κόσμο[2].

Κεντρική θέση στο θρησκευτικό σύστημα του Βουδισμού κατέχει η ηθική, η οποία έχει τις ρίζες της στην ατέρμονη εναλλαγή των γεννήσεων και των θανάτων (samsara) και τον ωθούντα αυτή νόμο των ενεργειών και των συνεπειών τους (karma) είναι διαχρονική, αφού ισχύει από την ίδρυση του Βουδισμού μέχρι σήμερα και πρακτική, καθώς αποτελεί το μέσο που κρατά καθαρά και απαλλαγμένα από αρνητικές επιρροές το μυαλό και τη ζωή του ανθρώπου, διατηρεί την πνευματική υγεία[3], επιτρέπει την ηθική βελτίωση κι οδηγεί στην κατάκτηση της απόλυτης ευτυχίας[4].

Η βουδιστική ηθική καλεί τον άνθρωπο ν' ακολουθεί τη «μέση οδό», να κινείται δηλαδή ανάμεσα στην εγωιστική ικανοποίηση των παθών και την υπερβολική άσκηση με την ορθή ομιλία, την ορθή πράξη, την ορθή ζωή[5]. Κι επιπλέον, περιλαμβάνει ως κανόνες τις συμβουλές του Βούδα εκ των οποίων γενικευμένη ισχύ έχουν πέντε: να μην βλάπτεις τα έμβια όντα, να μην κλέβεις, να μην προβαίνεις σε λάθος σεξουαλική συμπεριφορά, να μην πεις ψέματα και να μην πίνεις οινόπνευματώδη[6].

Στόχος των κανόνων της βουδιστικής ηθικής είναι να βοηθούν τον άνθρωπο να επιλέγει την καλή συμπεριφορά, η οποία περιλαμβάνει την αγάπη, τη συμπόνια, την ευγένεια, την ανιδιοτέλεια, τη γενναιοδωρία, την ευχαρίστηση για τη χαρά των άλλων και δεν βλάπτει ή κάνει καλό στα έμβια όντα, έναντι της κακής, που περιλαμβάνει πράξεις ριζωμένες στο μίσος, το θυμό, τη ζήλια, τη βία, την υπερηφάνεια, οι οποίες βλάπτουν τον εαυτό και τους άλλους, αποτυγχάνουν να

κάνουν το καλό, ν' αμφισβητήσουν ή ν' αντισταθούν στο κακό[7], έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ένα μακροπρόθεσμο όφελος για τον εαυτό του και τους άλλους και να οδηγείται στη «νιρβάνα»[8], το σβήσιμο της επιθυμίας και τον τερματισμό του κύκλου των γεννήσεων και των θανάτων[9].

Η απαγόρευση της λανθασμένης σεξουαλικής συμπεριφοράς από τη βουδιστική ηθική[10] και η βουδιστική διδασκαλία ότι η ζωή είναι πόνος κυρίως με την, έννοια της δοκιμασίας, της αγωνίας, του σωματικού και πνευματικού πόνου, της ατέλειας, της σύγκρουσης, της υπαρξιακής αγωνίας[11], αποτελούν τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης. Έτσι, με βάση τα κριτήρια αυτά η τεχνητή σπερματέγχυση και η εξωσωματική γονιμοποίηση εκλαμβάνονται στο βουδισμό ως τεχνικές μη ερχόμενες σε αντίθεση με την ηθική και τη διδασκαλία του και κατά συνέπεια επιτρεπτές, διότι βοηθούν στην ανακούφιση από μια συγκεκριμένη μορφή ανθρώπινου πόνου, την αγωνία του να μην μπορεί κάποιος ν' αποκτήσει παιδιά και δεν παραβιάζουν την εντολή που απαγορεύει τη λανθασμένη σεξουαλική συμπεριφορά, αφού η καλή πρόθεση και το καλό αποτέλεσμα δικαιώνουν ηθικά τη δι' αυνανισμού λήψη σπέρματος και την παράκαμψη της φυσικής αναπαραγωγικής διαδικασίας[12]. Μάλιστα, για την απόδοση ηθικής αξίας σ' αυτές δεν απαιτείται η εφαρμογή τους εντός του γάμου με χρήση γεννητικού υλικού των συζύγων και αναγνωρίζεται η ηθικότητα του δικαιώματος του παιδιού που προέρχεται από δωρεά γεννητικού υλικού να συναντιέται με τους γενετικούς γονείς του μέχρι να ωριμάσει[13]. Ως πρακτική που βοηθά στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, η οποία δύσκολα μπορεί να καταδικαστεί ηθικά, εκλαμβάνεται και η παρένθετη μητρότητα, αλλά συνιστάται στο ζεύγος πριν έρθει σε συμφωνία με τη γυναίκα που θ' αναλάβει να κυοφορήσει για λογαριασμό του να εξετάζει καλά το θέμα, καθώς η παρένθετη μητρότητα εμπεριέχει κίνδυνο εκδήλωσης νομικών, κοινωνικών και ψυχολογικών προβλημάτων[14].

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

[1] Οι βασικοί κλάδοι στους οποίους χωρίζεται ο Βουδισμός με βάση τη διαφωνία ως προς το αρχικό και το σωστό είναι ο Τεραβάντα ή Χιναγιάννα και ο Μαχαγιάννα. Ο Τεραβάντα ή Χιναγιάννα Βουδισμός κατά την άποψη των οπαδών του μένει πιστός στην αρχική βουδιστική διδασκαλία, ενώ ο Μαχαγιάννα Βουδισμός κατά την άποψη των οπαδών του με τη διδασκαλία του μεταφέρει έναν μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων στη «νιρβάνα». Α. Γιαννουλάτος, *Όψεις Ίνδουισμού – Βουδδισμού*, (Αθήνα 1985), σελ. 103.

[2] Α. Γιαννουλάτος, *Όψεις Ίνδουισμού – Βουδδισμού*, (Αθήνα 1985), σελ. 99-103.

[3] P. Morel, *The ethical basis of Buddhism*, διαδικτυακός τόπος: <http://www.homeoint.org/morrel/budhism/ethical.htm> (ανάκτηση 24-04-

2013)

[4] Sri Dhammanand Maha, *Buddhist Ethics*, διαδικτυακός τόπος:<http://www.budas.org/edu/whatbudbeliev/145.htm> [\(ανάκτηση 24-04-2013\)](#)

[5] Α. Γιαννουλάτος, *Όψεις Ινδουισμού – Βουδδισμού*, (Αθήνα 1985), σελ. 132.

[6] Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος LarousseBritannica, τόμ. 12, στο λήμμα «Βουδισμός», σελ. 415.

[7] P. Morel, *The ethical basis of Buddhism*, διαδικτυακός τόπος:<http://www.homeoint.org/morrel/budhism/ethical.htm> [\(ανάκτηση 24-04-2013\)](#)

[8] Sri Dhammanand Maha, *Buddhist Ethics*, διαδικτυακός τόπος:<http://www.budas.org/edu/whatbudbeliev/145.htm> [\(ανάκτηση 24-04-2013\)](#)

[9] Α. Γιαννουλάτος, *Όψεις Ινδουισμού – Βουδδισμού*, (Αθήνα 1985), σελ. 137, 138.

[10] Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος LarousseBritannica, τόμ. 12, στο λήμμα «Βουδισμός», σελ. 415.

[11] Α. Γιαννουλάτος, *Όψεις Ινδουισμού – Βουδδισμού*, (Αθήνα 1985), σελ. 130.

[12] IN – VITRO FERTILIZATION, διαδικτυακός τόπος:<http://www.budhisma2z.com/content.php?id=193> [\(ανάκτηση 24-04-2013\)](#)

[13] IVF concept in different religious, διαδικτυακός τόπος:<http://www.getababy.net/ivf-concept-in-different-religions/> [\(ανάκτηση 24-04-2013\)/](#)

[14] SURROGATE PARENTHOOD, διαδικτυακός τόπος:<http://www.budhisma2z.com/content.php?id=401> [\(ανάκτηση 24-04-2013\)/](#)

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή – διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου